

Veileder ved bekymring

**Hvordan forebygge og håndtere
hatkriminalitet og voldelig ekstremisme?**

Hvordan forebygge og håndtere hatkriminalitet og voldelig ekstremisme?

1. Om Veilederen

Denne veilederen er ment å gi informasjon om hvordan vi kan forebygge radikaliserings og utvikling av ekstremisme hos unge personer. Målgruppen er ansatte i skole, barnevern, kultur og fritid som arbeider med ungdom.

I veilederen finner du faktainformasjon, begreper, handlingsplaner, litteratur, lenker og kontaktpersoner m.m. Tips om bekymringstegn, avklaring og mulige tiltak.

Veilederen beskriver en handlingsløype, fra bekymring til handling, - fra de lokale og relativt enkle tiltakene, til tyngre innsatser i tverrfaglig samarbeid med relevante aktører.

I hovedsak benyttes eksisterende tiltak og tjenester innenfor skole, barnevern, kultur, NAV, kriminalomsorg, politi m.m. Dialog, råd, veiledning og oppfølgingssamtaler med den unge og eventuelt dennes foresatte må tilpasses utfordringene. Alvorlige bekymringer meldes av lokalt politi til Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

2. Informasjons- og taushetsplikt, samtykke og plikt til å avverge lovbrudd.

I disse sakene gjelder de samme lovverk vedrørende samarbeid, som i alle andre saker hvor flere samarbeidspartnere er involvert. Den enkelte tjenestes lovverk og regelverk må hensyntas vedrørende deling av informasjon, og lagring av informasjon. Regler for sensitive personopplysninger kan være relevante. Blant annet er unges politiske og religiøse oppfatning å anse som en sensitiv personopplysning, jf. Personvernforordningen art. 9 nr. 1. Et samarbeid bør bygge på samtykke fra den unge, eventuelt dennes foreldre eller foresatte. Vi minner for øvrig om plikten til å avverge alvorlige lovbrudd.»

AVVERGELSESPLIKTEN (STRL. § 196)

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater å anmelde til politiet eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen vil bli eller er begått. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt.

Definisjoner og sentrale begrep

Rasisme:

Rasisme er en form for etnisk diskriminering. Det innebærer at mennesker blir diskriminert på bakgrunn av blant annet hudfarge, etnisitet og nasjonalitet. Rasisme kommer til uttrykk på ulike måter. Det kan være ekstreme ideologier som bygger på at etnisitet og hudfarge skaper uoverkommelige skiller mellom mennesker, eller hverdagslige holdninger og handlinger der mennesker med en gitt hudfarge eller etnisitet tillegges bestemte egenskaper. Slike fordommer og forutinntatte holdninger fører til forskjellsbehandling og diskriminering.

(<https://amnesty.no/rasisme>)

Hatytringer (truende ytringer):

Diskriminerende eller hatefulle ytring betyr å true eller å fremme hat på grunn av hudfarge, etnisk opprinnelse, religion, livssyn, legning eller funksjonsnedsettelse. Noen hatefulle ytringer er ulovlige og kan medføre straff.

(<https://www.bufdir.no/likestilling/hatytringer/hva-er-hatytringer/>)

Radikalisering

Radikalisering er en prosess som under gitte forutsetninger kan føre til at en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske og religiøse mål. Prosessen kan være svært kompleks med mange faktorer som spiller inn eller en mer enkel prosess hvor noen få faktorer blir avgjørende.

Hatkriminalitet

Voldelig ekstremisme er hatkriminalitet. Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av hat eller har sin bakgrunn i andres, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, eller nedsatt funksjonsevne (politiet.no)

Voldelig ekstremisme

Med voldelig ekstremisme menes personer og organisasjoner som er villige til å bruke vold for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål. Den voldelige ekstremismen kan være relatert til høyreekstremisme, venstreekstremisme, ekstrem islamisme m.m.

Avradikalisering

Avradikalisering er en prosess som under gitte forutsetninger kan føre til at en person i mindre grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske og religiøse mål.

Radikalisering på nett

En radikaliseringsprosess er ikke avhengig av fysiske møter. Radikalisering kan skje på nettet, på sosiale medier og i chatterom. Relasjoner på nettet kan være like betydningsfulle som fysiske vennskap, og bør derfor likestilles. (utveier.no)

Mulige bekymringstegn

Intensjoner og motivasjon for radikalisering og ekstremisme er ofte sammensatt: Provosere og utfordre, få oppmerksomhet for egen del – og saken. Få bekreftelse og finne venner, sosiale nettverk og identitet. Søker trygghet og støtte. Ungdomsopprør/ulovlige aksjoner, spenning, status og makt. Moralsk sjokk, reaksjon på krig, overgrep, undertrykkelse, fattigdom m.m. Stort engasjement knyttet til innvandring og flyktninger, ønsker endringer – eller å gi støtte. Press/motivasjon/påvirkning som tar utgangspunkt i det transnasjonale familieliv og nettverk.

Det finnes ingen fasit i forebyggende arbeid. Det er snakk sammensatt motivasjon og flere mulige bekymringstegn. Her er noen tips til mulige bekymringstegn eller signaler.

Listen er ikke utfyllende:

BEKYMRINGSTEGN

UTTALELSER/YTRINGER

Eksempler:

Intoleranse for andres synspunkter

Fiendebilder - vi og dem

Konspirasjonsteorier

Hatreorikk

Rasisme

Sympati for absolutte løsninger som avskaffelse av demokrati

Legitimerer vold

Trusler om vold for å nå politiske mål.

INTRESSER/UTSEENDE/SYMBOLBRUK

Eksempler:

Appellerer til og søker etter ekstremistisk materiale på nett:

Endrer utseende, klesdrakt m.m.

Benytter symboler knyttet til ekstremistiske idealer og organisasjoner.

Slutter på skolen, med fritidsaktiviteter m.m, mistanke om rus og kriminalitet

AKTIVITETER

Eksempler:

Opptatt av ekstremisme på internett og sosiale medier

Økt tilstedeværelse på nett gjennom eksempelvis lukkede forum

Deltar på demonstrasjoner og voldelige sammenstøt med andre grupper

Bruker trusler og vold som følge av ekstremisme

Hatkriminalitet

Reisevirksomhet som kan føre til økt radikalisering og kontakt med ekstremister

Ekstremistiske ytringer i eksempelvis skoletekster, brev eller innlegg på sosiale meider

VENNER OG SOSIALE NETTVERK

Eksempler:

Mangel på nettverk

Venner varsler

Endrer nettverk og omgangskrets

Omgås med personer og grupper som er kjent for ekstremisme

Omgås i grupper der det utøves trusler vold og/eller annen kriminell virksomhet

Medlem i ekstremistiske grupper, nettverk og organisasjoner

Hva gjør jeg ved bekymring?

Når du har drøftet bekymringen med kollegaer og din leder må dere vurdere om andre etater skal ha bekymringsmelding eller om andre etater skal kontaktes for samarbeid. Bekymringen følges om nødvendig opp med en bekymringssamtale og en avklaring før det eventuelt settes inn relevante, forebyggende tiltak.

TRINN	HANDLING	Kontaktpunkt/drøfting
1	Gå i dialog vedkommende. Ansatte som er bekymret for og / eller blir oppsøkt kartlegger i samtale mulige bekymringstegn. Drøft eventuelt bekymringene med kollegaer.	Individ/foresatte
2	Drøft bekymringen. Hvis den unge går på skolen så drøftes bekymringen med ledelsen og eventuelt med de pedagogiske og faglige ressurser på skolen. Virksomheten kan drøfte saken anonymt med kommune og/eller lokalt politi. Det avtales hvem som har hovedansvaret for å følge opp bekymringen videre.	Ledelsen Skolen Virksomheten
3	Meld bekymringen Bekymring kan meldes til barnevernstjenesten eller lokalt politi.	Skolen Virksomheten Barnevern Politi
4	Bekymringssamtale. Hvis flere instanser er bekymret for radikalisering, hatkriminalitet og ekstremisme kan politi eller mentor følge opp med en bekymringssamtale med den unge og foreldrene.	Politi Barnevern Foresatte
5	Tverretatlig samarbeid. Involverte instanser skal opprette faste samarbeidsmøter. Lag en plan som sikrer at tilbudet til ungdommen er koordinert og helhetlig tilpasset den enkelte.	SLT- nettverket
6	Oppfølging. Oppfølging av tiltakene i planen.	Alle Mentor/ tillitsperson Foresatte

AKTUELLE TELEFONNUMMER:	
Barnevernet i Skien Kommune	35581000
SLT koordinator	92608910
Forebyggende koordinator – Radikalisering, Telemark Politidistrikt	97053585
Forebyggende seksjon, Grenland Politistasjon/Telemark politidistrikt	02800
PST: post@pst.politiet.no	23 30 50 00